

Verkiezingswoordenboek

Van Ampelkoalition tot Zweitstimme

[Achtergrond](#) - 20 september 2013

Stinkefinger, Schlandkette, Themenklau. In de aanloop naar de Bondsdagverkiezingen kom je de vreemdste Duitse woorden tegen. Duitslandweb zet ze voor je op een rij in een verkiezingswoordenboek. (Geactualiseerd op 13 december 2013, toen duidelijk werd dat GroKo tot Woord van het Jaar is gekozen).

Ampelkoalition: Stoplichtcoalitie. Coalitie van de SPD (rood), de FDP (geel) en Bündnis 90/Grünen (groen). Het is [zeer onwaarschijnlijk](#) dat deze drie partijen met elkaar gaan regeren.

Bundestag: Het Duitse parlement, in het Nederlands Bondsdag.

Direktmandat: Als je als politicus de relatieve meerderheid van de *Erststimmen* hebt in je kiesdistrict ga je linea recta naar de Bondsdag. Je hebt dan een [direct mandaat](#).

Erststimme: De Duitse kiezer kruist op 22 september twee hokjes aan. Met de eerste stem kiest hij een kandidaat in zijn kiesdistrict - daarvan zijn er in Duitsland 299. Er kan er per district maar één winnen (in het Duits: [Mehrheitsrecht/Persönlichkeitswahl](#)). Die persoon komt sowieso in het parlement.

Elefantenrunde: Het debat tussen de lijsttrekkers van de grote partijen op de avond van de verkiezingen.

GroKo: Na de verkiezingen werd de grote coalitie, van CDU/CSU en SPD, afgekort tot GroKo. Het [regeerakkoord](#) kreeg de bijnaam *Groko-deal* (dat in het Duits fonetisch klinkt als krokodil). GroKo werd in december gekozen tot Woord van het Jaar 2013.

Jamaikakoalition: Coalitie tussen de CDU/CSU (zwart) FDP (geel) en Bündnis 90/Die Grünen (groen). [Ook zeer onwaarschijnlijk](#).

Klartext: Campagneleus van SPD-lijsttrekker Peer Steinbrück die graag duidelijke taal wil spreken. Steinbrück was in de campagneweken op een [Klartext-Open-Air-Tour](#).

Merkel-Raute: De ruit die Merkel vaak maakt door wijsvingers en duimen op elkaar

te zetten. Het voor veel Duitsers herkenbare gebaar stond afgebeeld op een metershoge poster in Berlijn. [Met talloze parodieën tot gevolg.](#)

Pädo-Kartell: "Wij laten ons door de CDU/CSU niet tot pedofielen-kartel veroordelen." Deze uitspraak deed Groenen-lijsttrekker Jürgen Trittin. Hij ging hiermee in op de banden met pedofiele groeperingen die de de Groenen en de FPD in de jaren zeventig en tachtig hadden. Volgens Trittin gebruikte de CDU/CSU de affaire om hem [zwart te maken.](#)

Pannen-Peer: Bijnaam van Peer Steinbrück, omdat de SPD-er politieke onhandigheid op politieke onhandigheid stapelde tijdens de campagne (*Panne* is Duits voor pech). Toen hij gevraagd werd op deze bijnaam te reageren stak Steinbrück zijn beruchte middelvinger op (zie Stinkefinger).

Peerlusconi: Andere bijnaam van Peer Steinbrück. [Omdat hij Berlusconi een clown noemde en daarmee een internationale rel veroorzaakte.](#)

Schlandkette: *Schland* staat voor Deut-schland, *Kette* voor ketting. Het is de koosnaam van de ketting in de kleuren van de Duitse vlag die Merkel droeg [tijdens het tv-debat](#) tegen uitdager Peer Steinbrück. Binnen enkele minuten nadat het duel was begonnen, had de ketting zij eigen [account op twitter.](#)

Stinkefinger: Duits voor middelvinger, in de campagne die van Peer Steinbrück. De lijsttrekker van de SPD stond een week voor de verkiezingen op de [voorpagina van het Süddeutsche Zeitung Magazin](#) met zijn middelvinger omhoog. De foto hoorde bij een beeldinterview, waarbij politici vragen beantwoorden zonder iets te zeggen. De *Stinkefinger* van Steinbrück leverde hem veel kritiek op. Hijzelf vond de reacties overtrokken. "Ik vind dat je daar ontspannen en met humor naar moet kijken. Veel mensen zien dat zo", aldus Steinbrück.

Themenklau: Het stelen van onderwerpen. [Hiervan werd Angela Merkel \(CDU\) beschuldigd.](#) De kanselier zou speerpunten van oppositiepartijen overnemen om hen de wind uit de zeilen te nemen. Zo sloot ze na de kernramp in Fukushima alle kerncentrales (thema van de Groenen) en zetten net voor de verkiezingen plotseling in op het remmen van de huurprijzen (thema van de SPD).

Veggie Day: Idee van Die Grünen om een vegetarische dag per week in te lassen in openbare kantines. Het leidde tijdens de campagne in de zomer tot verontwaardigde reacties van mensen die het paternalistisch vonden en werd een media- en campagne-hype. Het idee is overigens al een aantal jaar oud en Die Grünen willen er [geen wettelijke maatregel](#) van maken.

Wahlbeteiligung: Opkomstpercentage. Dit leek bij deze Bondsdagverkiezingen

[historisch laag](#) te worden. Wetenschappers spraken over een getal onder de 70 procent. Uiteindelijk was de opkomst 71,5 procent, hoger dan in 2009.

Zweitstimme: De tweede stem op het stembiljet is niet voor een persoon in een regio, maar voor een partij. Bij het tellen van deze stemmen geldt het principe van evenredige vertegenwoordiging ([Verhältniswahl](#)): als een partij 18 procent van de stemmen heeft, krijgt hij ook 18 procent van de zetels. Als een partij meer *Erststimmen* heeft dan *Zweitstimmen*, krijgt die partij er extra zetels bij (*Überhangmandate*). Om het percentage volgens de *Zweitstimmen* weer kloppend te maken, krijgen de andere partijen er ook zetels bij, de *Ausgleichmandate*.

5-prozent-Hürde: Er is bij de verkiezingen een [kiesdrempel](#). Als een partij minder dan 5 procent van de *Zweitstimmen* behaalt, komt die partij niet in de Bondsdag. Voor partijen die drie of meer *Direktmandaten* binnen weten te slepen, geldt de uitzondering.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/3170/verkiezingswoordenboek>